

SLOVENSKI NAROD.

Isbaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se biagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Deželni zbor kranjski.

(X. seja dne 11. oktobra 1883.)

(Konec.)

Poslanec Janko Kersnik: „Z velikim veseljem sem pozdravil denašnje odsekovo poročilo, ki nam je doneslo toliko zanimljivega gradiva in katero je neposredno omogočilo, o tej čudnej inštituciji davkarskih eksekutorjev spregovoriti nekoliko besedic. Jaz nikakor ne nameravam spuščati se v teoretično razpravo — kajti premnogo se je že pisalo in govorilo o njih — nego povedati hočem le, kaka silna nadloga je ta inštitut našemu davkoplačujočemu kmetu, dokler je v zvezi z nerodnimi davčnimi termini.“

Gospoda, iz predležečega poročila razvidite, da so termini za uplačevanje davkov navzlic dobrim praktičnim nasvetom deželnega zbora, kateri je želel za zemljiški in hišni davek tri termine, 15. febr., 15. avgusta in 15. novembra — kajti le-ti ustrezajo ekonomičnim razmeram na Kranjskem — še vedno pri starem ostali.

Gorenjec žanje in proda pšenico avgusta meseca, Dolenjec svoje vino novembra, in po Svečnici, gospoda, imata morda obadva kaj prireje, vzlasi prašičev, katerih kupnina gre potem v davčno kaso. — Navzlic dobremu nasvetu ostali so stari termini, in mej njimi zlasti oni 15. maja. Kdor živi, kakor jaz, vedno mej narodom, ta vé, da maja in junija meseca kmet nema krajcarja doma. Zagotavljam Vas, da je tedaj tudi moja pisarna — in to vzdržuje le kmet — popolnem pasivna. In ravno v tem nerodnem času hodi eksekutor okoli, od sela do sela, od vasi do vasi, — verujte mi, da ga nihče prijazno ne pogleda in koderkoli se pokaže njegova rudeča kapa, — tam vlada jeza; kajti sled, katerega je pustil, je jako občutljiv. Prve dni raste kmetov

dolg na davkih po krajcarji na dan, zadnje dni po 10 kr., dokler se ne izpolni svota na 1 gld. 5 kr. In to, gospoda, to boli kmeta.

Pomagati si pa ne more, ker v tem času nema novcev. Žito je prodano, še kupovati ga mora za dom — in idite gledat v tem času v hiše naših malih kmetovalcev, le pogledajte, kaj jedo. Tu bi bila torej nujna potreba, da se odpravi ta termin.

Kaj družega pa je, ako pride eksekutor — naš kmetski dovtip ga je prekrstil; ker je kmetu ta beseda preokorna, pravijo mu namreč — nemškutar, — kaj družega pa je, pravim, ako pride okoli sv. Jarneja v gorenjsko vas. Kakor bi Turek prišel. Vsak teče v svojo škrinjo po denar in potem pri zadnjih vratih iz kočice vun, doli čez polje in čez hrib — naravnost v davkarijo, pazno se oziraje, ali mu ni eksekutor za petami, kajti dokler mu opomin ni izročena, toliko časa mu tudi kazni ne teče.

V takih dnevih so davkarije prenapolnene in gotovo je, da v takih dnevih kasirajo na Gorenjskem davkarije posredno po tisoč goldinarjev. Meni manjka statističnega materijala, pa uverjen sem, da bi ozir na to in na nasledke slavno vlado moral napotiti do izpremembe omenjenih terminov.

Odsek za letno poročilo deželnega odbora je v zadnjem oddelku svojega predloga sprožil tudi jako umestno resolucijo. Gospoda, pomislite, l. 1881 znašali so stroški za rubež 49.000 gld. in veste, koliko je veljal aparat, ki jih je našemu kmetu proizročil, koliko je potrošil erar za to izterjavanje.

Računajmo trideset eksekutorjev po deželi s plačo in obleko po 400 gld., skupaj 12.000 gld., in računajmo še za papir za opomine, pisarne troške itd. ogromno svoto 2000 gld., ostane potem dobička za erar celih 35.000 gld.

In ta denar je denar krvavih kmetskih žuljev — najbolj nemoraličen davek, kar koli ga je mo-

goče — in kateri nasprotuje glavnim principom državnega gospodarstva.

Uverjen sem, da se temu lahko izogne, in jaz si usojam, opozarjati slavno vlado samo na to, da so posamične davkarije iz lastnega nagiba uvele prakso, da vsako občino opozore že teden prej nego ima priti eksekutor, na dan in uro, kdaj bo prišel kajti do sedaj neso vedeli nikjer ne dneva ne ure. In to ima vselej jako dober učinek. Ljudje plačajo in če ne morejo ali pozabijo, eksekutorja ne gledajo tako grdo. Slavna vlada naj torej ukrene, da se ta način oklicanja sploh uvede po vsej deželi. Sicer pa podpiram gorko odsekov predlog.“ (Dobro! Dobro!)

Poslanec dr. Poklukar pravi, da deželni zbor kranjski ni bil nikdar prijatelj davkarskim eksekutorjem, tudi v državnem zboru so kranjski državni poslanci to malovredno inštitucijo zmirom napadali, a vse zaletavanje bilo je doslej brez uspeha. Posebno se je v državnem zboru, oziroma v davkarskem odseku državnega zbora, govorilo proti terminu 15. maja, da se takrat pobira davek in izterjava, ko kmetovalci nemajo denarjev, in tega neso poudarjali samo državni poslanci iz Kranjske, nego i iz družah kronovin. A tolažilo se je od strani vlade, da se ne bode tako strogo davek izterjavalo v tem obroku, da pa država tudi v spomladi potrebuje novcev. Še drugo napako graja dr. Poklukar, da se reklamacije glede zemljišč še neso izvršile, tako, da dobivajo ljudje plačilne naloge za posestva, katera niti nemajo. Dr. Poklukar navede slučaj, da je njegov sosed kupil pred dvema letoma posestvo. K davčnemu uradu so prišli vsi, kateri so kaj kupili, da bi se davek razdelil in bi ga plačali; čakali so tri ure, a zama n. Dva dni pozneje pa je davkarski eksekutor zarubil dotičnega „gospoškega posestnika“.

LISTEK.

O slovenskeje stenografiji.

(Spisal Anton Zupan.)
(Dalje.)

A to smelo povem, da se taka pisava, ker nenaravna, nikakor ne more strinjati s stenografično. Bezenšek je siloma prepodil ta „e“ izpred „r“, in ta, iz svojega pravega mesta pregnani „e“ se je maščeval s tem, da je zasedel mu ne pristujoče mesto za „r-om“. Bezenšek piše: „čreka“ mesto „čerka“, „čren“ mesto „čern“, „tren“ mesto „tern“, „kret“ mesto „kert“, „skreb“ mesto „skerb“, itd. Ne morejo se ločiti besede „srečen“ in „serčen“, „tretji“ in „terti“, „grem“ in „germ“, „dregniti“ in „dergniti“ itd. Zaradi tega izpuščanja v zvezi z omahljivim označevanjem samoglasnikov morajo se štiri oblike n. pr. glagola „odpreti“ pisati jednako: namenivnik, nedoločnik, jednina in množina ter pivnega deležnika v moškem spolu; „odpret, odpreti, odpert, odperti“. Celo marsikatera smešnost se mu je urinila zaradi te pisave; on piše: „žretev“ mesto „žrtev“, „krepati“ mesto „kerpati“ itd. Ko bi Bezenšek smatral ta „r“ za samoglasnik, bi saj to trditev

imel za sè; toda njemu je tak „r“ soglasnik, in za torej se nahaja v njegovej pisavi mnogo besed s tremi, štirimi in več soglasniki brez samoglasnika, kar gotovo ni naravno.*)

Velike važnosti, ter pravilno in gladko čitanje jako pospeševalno, — akoravno ne bom trdil, da neobhodno potrebno — za slovensko stenografijo je zaznamovanje naglasa na samoglasnem končniku. Ta zaznamba je pa tudi jako značilna za slovenščino, ki ne naglašja, kakor nemščina, vselej samoglasnika v deblu, če je to tudi jednozložno (nemščina dela izjemo le v besedi „lebendig“); dalje ima slovenščina premnogo oblik, pa tudi popolno različnih besed, ki se le po naglasu na končnem samoglasniku razlikujejo; n. pr. „stori“ (thue), „stori“ (thut), „molci“ (schweige), „molci“ (schweigt), „del“ (die Theile), „dell“ (theilt), „vedo“ (die Wissenschaft), „vedo“ (sie wissen), „prahu“ (dajavnik), „prahu“ (rodivnik) — „strmi“ (die steilen), „strmi“ (er staunt), „šumi“ (dem Walde), „šumi“ (es rauscht), „peči“ (backen),

*) Oporekalo se mi je večkrat, da Bezenšek tak „r“ prišteva samoglasnikom, da je torej moje mnenje neopravičeno; a to je more biti res, ker bi bilo vendar jako čudno in nedosledno, zakaj bi se vsi samoglasniki simbolično ne označevali.

„peči“ (des Ofens), „reči“ (sagen), „reči“ (Sachen) itd. Se vé, da je po Bezenškovoj sistemi to zaznamovanje naglasa nemogoče.)*

Na te svoje opazke pričakujem od strani Bezenškovcev naslednja nasprotovanja: Prvič se mi bode ugovarjalo, da vsak naobražen Slovenec vé, kedaj se ima rabiti namenivnik, kedaj nedoločnik; da smisel stavka določi, je li čitati vprašalni ali oziralni zaimek; da se v slovenščini ne nahaja izraz „sipomnem“, „sipoštvan“, itd. To je istina; so pa s tem napake pisave opravičene? S takim ugovorom bi bilo dokazano, da ne trebamo nedoločnika; čemu ga ima slovnica? Dalje bi bilo dokazano, da se smejo besede, ki se ne nahajajo v slovenščini, pisati; ali ni to pravi „canis a non canendo“? Jaz pa mislim, da pisatelj nema pravice grešiti na račun duševnih zmožnostij čitatelja. Če mi piše učenec ljudske šole pismo, mrgoleče pravopisnih in slovniških pomot, bom menda vendar vedel njegovo mnenje; pa kdo bode rekel: „Ker je vsebina pisma čitatelju znana, je gotovo pismo pravilno pisano.“?

*) V mojej sistemi se tak naglas simbolično označuje, ker slovenskeje stenografiji zaradi skromnega broja samoglasnikov preostaja sredstev za simbolizovanje.

(Konec prih.)

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da ima državna finančna uprava gotovo tehtne uzroke, da se tako strogo drži štirih plačilnih obrokov. Vlada bode že skrbela za to, da se kolikor mogoče vsi nedostaki pri pobiranju davkov poravnajo. Kar se tiče pritožeb poslanca g. Svetca, imajo iste uzrok le v nejasnej stilizaciji plačilnih nalogov.

Poročevalec baron Apfaltrern pravi, da plačilni obrok 15. maja absolutno ne ugaja kranjske deželi. Prej so se zmirom lahko dobile provincijalne izjeme in tudi zdaj bi šlo, ko bi se kranjski državni poslanci zato brigali; a vse to je njim le „plunder“, pravega interesa za volilce nimajo, borijo se le za ideale, za katere se kmetovalec nič ne briga, drugače bi davno odpravili plačilni obrok 15. maja. Saj država dobi od zemljiškega davka le malo svoto, hišni najemni davek, carina itd. pa se pobirajo v jedno mer in od zemljiškega davka pripada komaj par tisoči vsako četrtletje na Kranjsko. Kranjski državni poslanci (tedaj tudi baron Švegelj in baron Taufferer! Op. por.) se neso brigali nič za to; v deželnem zboru se pa trudi, da bi se krajcar doklade prihranil. Dosti važneje je, da se odpravi plačilni obrok 15. maja, ko pa, ali je učiteljsko izobraževališče nemško ali slovensko, kar je kmetovalcu vse jedno. Torej, pravi oblastni baron Apfaltrera državnim poslancem: „Brigajte se za to, kar je deželi v korist.“ (Glasno oporekanje. Klici: To je arogantno!)

Poslanec dr. Poklukar odgovarja, da baron Apfaltrern misli, da ga potrebujejo vse stranke za „hofmeistra“, kar morajo pa kranjski državni poslanci z vso odločnostjo odbijati. Trditev, da letajo za ideali, je neresnična. Delovanje državnega zbora bilo je jako uspešno od leta 1879, kar vlada sedanja večina, kajti bavil se je le z zgolj materijalnimi vprašanji, kar bode radostno potrdil kmetovalec in obrtnik. Prejšnja nemško liberalna večina državnega zbora lovila je ideale z neuspešnim svojim delovanjem, pa ničesar ni storila. Sploh pa, pravi dr. Poklukar, si kranjski državni poslanci, kakor tudi deželni, tako „hofmeistrovanje“ barona Apfaltrera jedenkrat za vselej prepovedo. (Občno pritrdjevanje.)

Potem se sprejmo vsi predlogi odsekovi brez prenaradbe jednoglasno.

Poslanec dr. Vošnjak poroča v imenu finančnega odseka o prošnji 80 kovačev v Kropi. Prosilci navajajo, da morajo železo po jako visokej ceni jemati od posredovalcev, kateri imajo velik dobiček pri kupčiji, delavci pa še toliko ne zaslužijo, da bi se mogli preživeti. Njih položaj da je jako žalosten, in da se rešijo iz te krize, sklenili so ustanoviti zadrugo, „zvezo kovačev“ in prosijo, da bi jim deželni zbor dovolil iz deželnega zaklada posojilo 5000 gld., katero bi obrestovali po 5% in vračali v letnih obrokih po 1000 gld. Poročevalec dr. Vošnjak pravi, da je stanje teh kovačev v istini žalostno, a deželni zaklad da ne more ne tej ne drugej zadrugi, ne raznim posojilnicam po deželi dati posojila, kajti drugače bi z isto pravico lahko zahtevale posojila iz deželnega zaklada vse zadruge. Govornik se pritožuje, da vlada, to je naučno ministerstvo, na opetovano prošnjo državnih poslancev in kranjskega deželnega zbora še do zdaj ni poslalo nobenega izvedenca zastran ustanovljenja praktičnih obrtnijskih šol. Ko bi se v Kropi naredila šola za izdelovanje železa, bi železna obrtnija donasala večji zaslužek in delavcem bi bilo pomagano. Povsod v sosednih deželah storila je država mnogo za take šole. Koroška ima obrtnijski šoli v Borovljah za železno obrtnijo in v Wolfsbergu, v Tirolskeji je osem rezbarskih šol, katere vzdržuje država, v Kranjskeji pa vlada le za Idrijsko šolo nekaj plačuje, rezbarska šola v Kočevji pa se vzdržuje s privatnimi doneski. In vender je na Kranjskem mnogo domače industrije in treba je le pravega praktičnega pouka, da se povzdiguje, kajti pouk v tako zvanih obrtnijsko-nadaljevalnih šolah ne zadostuje, ker je le teoretičen. Dr. Vošnjak konečno predlaga, da se deželnemu odboru naroči, da ima v prihodnji sesiji poročati, kako bi se stanje kovaških delavcev v Kropi dalo zboljšati, prošnja pa zastran posojila, da se ne usliši. Predlog jednoglasno obvelja.

Potem se reši nekoliko prošenj za podporo in seja sklene.

Slavnostni govor pri slavljenju sedemdesetletnice doktorja Frana viteza Miklošiča.

Govoril Božidar Raič v Ljutomeru dne 2. septembra 1883.
(Dalje.)

1858. leta zborovali so na Dunaji nemški jezikoslovci, znalci vzhodnih jezikov in detovodi iz raznih pokrajin evropskih. Zboru predsedoval je Miklošič, kateri jedini je pomen in namen jezikoslovja inče označeval nego li jegovi tovariši. Ti učenjaki ovde že v 18. zborovanji pogovarjali so se samo o mrtvih jezikih, o Tacitu, Aristotelu . . . , a nikdar še o živih jezikih. Miklošič omenjal je v slavnostnem govoru, ka je poleg klasične filologije (grškega in latinskega jezikoslovja) tudi germanska, romanska in slovanska, pojasnjujoči duševno zvezo in sorodnost teh jezikov, kateri so mestoma ohranili prvotno jednoto. Ako krene znanost na ta pot, sklepal je Miklošič svoj govor, potem zasvita nova doba znanosti v Avstriji, kar se že vrši; in to je delo jedinega moža, kateremu ni bilo moči prepričati ogromnega števila nemških jezikoslovcev o imenitnosti nove dobe. Novi dokaz, kako visoko je stal Miklošič nad svojimi tovariši in učenim svetom; zato glasoviti učenjak Vatroslav Jagić, rodom Varaždinec, naznanjujoč učenemu svetu Miklošičeva dela in razlagajoč jih znanstveni pomen in znanstveno vrednost je rekel, ka v tem ga ne preseza nijeden učenjak v učenem svetu.

Za učena preiskavanja v jezikoslovji jemlje Miklošič za podlogo staroslovenščino kot najbogatejše slovansko narečje po oblikah in besedotvorji, in domovina jej je Panonsko, med Dunavom in Dravoj. Panonski Slovenci potopili so se po večini v madjarskem življi, samo nekaj se jih je ohranilo do dnešnjega dne na zahodu; ti so sedanji Slovenci na Prekmurskem in na vzhodnej strani Malega Štajerja do Ptuja. Ti Slovenci, katerim se mi prištevamo, so neposredni (naravni) odvetki panonskih Slovencev po rodu in jeziku, kateri se zove po virih jezik slovenski; Miklošič ga imenuje staroslovenski, da se ogne nesporazumu, ker pravimo našemu sedanjemu jeziku slovenski. Jezik panonskih Slovencev postal je v naslednjih stoletjih bogočastni jezik bolgarskih Slovencev, Srbov, Hrvatov in poslednjič Rusov, kateri vsi mešali so svoj narodni jezik s staroslovenščino. Panonski viri, recimo: Glagolita Clozianus živo pričajo, ka je sredi devetega stoletja v Panoniji in samo v Panoniji bilo osnovano crkveno slovstvo v slovanskem jeziku.

Iznemši nekoliko sestavkov slovenskih v čitankah in hrvatskih v „Radu“ ter drobno slovnico za osnovne učilnice pisal je Miklošič ogromno množino učenih knjig, spisov in raznoterih razprav v latinskem in nemškem jeziku, kar je nekaterim slovstvenim zgodovinarjem povod dalo prištevati ga nemški književnosti kakor tudi našega Kopitarja. Istina je, ka je Miklošič največ del spisal v tujem jeziku, ali pri tem pomisliti je na dobne razmere in na to, da se knjige v obširnejših tudi neslovenskih krogih čitajo, a vsebina vseh jegovih spisov spada v slovanska slovstva, katerih največi pospesvatelj je naš slavljeneč in ima v prvej vrsti pred očmi slovanski živelj, potem tudi slovansko naobrazbo. Miklošič sme se primerjati močnih izvirenčin studentu, iz katerega razni učenjaki zajemajo znanost ter jo v domačem narečji šire med svojce. Isusovi nauki zapisani so prvotno v hebrejskem jeziku, pa itak so med nas se razširili, raznim narodom so je tolmačili jegovi učenci in prvrženci, zmožni narodovih govorov. Sicer opazil je velik jugoslovanski učenjak, ka je Miklošič najbrže poslednji med velikimi pisatelji slovanskimi, kateri je pisal v neslovensščini. (Konec prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 17. oktobra.

Baveč se s predstoječo parlamentarno akcijo avstrijsko pravi „Gazeta Warszawska“, da v

delegacijah sicer ne bode skoro gotovo nobene zanimive debate, da se bodo pa zato v državnej zbornici z jednako živahnostjo ponavljali prejšnji strankarski boji. Neobhodno potrebno je za pozitivno delovanje desnice, da se nje stranke sporazumejo o jednom v skupnem programu, in tudi le po tem potu da se lahko mej večino in vlado dožene popolno soglasje. — V enakem zmyslu izrazila se je pred nekaj dnevi tudi Praška „Politik“. — „Gazeta Nar.“ ilustruje prečudno nedoslednost centralistov pri obravnavanji volilne reforme v raznih deželnih zborih.

Česka univerza nadkrilila je že glede števila slušateljev svojo nemško sestro v Pragi. Letos je na njej upisanih 1362 slušateljev, na nemškeji pa le 1113; mej slednjimi pa je uštetih tudi nad poldrugo stotino českih dijakov, ki so na nemškeji univerzi upisani kot izredni slušatelji. — „Novoje Vremja“ priobčuje dopis iz Prage, v katerem se opisuje postanek českega vseučilišča. „Kdor ne pozna avstrijskih razmer“, piše dopisnik, „si nikdar ne more predstavljati vseh težkoč in ovir, s katerimi so se imeli bojevati Čehi, predno so dosegli uresničenje svoje zdavna gojene želje. Koliko žalitev so imeli prestajati Čehi od nemških profesorjev, ki so zaradi svojih, po českeji univerzi znanih dohodkov pretakali krokodilske solze o poudarjanem pokvarjenji vednosti . . . Naglašati je treba, da večina nemških profesorjev v Pragi neso Nemci iz Česke ali Moravske, nego iz nemške države, kar nikakor ne govori za tolikrat naglaševano „superioriteto“ Nemcev, kajti dočim domači Nemci živo potrebujejo „uvazanja“ znanstvenih močij, so Čehi v stanu iz lastne sile zadostiti potrebi za svoje vseučilišče.“

Vnanje države.

Vsi visoki gostje, ki so bili dlje časa v Kodanji zbrani, odpravili so se že na svoja domovja. Carska obitelj dospela je predvečeraj jutro v Kronstadt ter se je podala popoldne v Peterhof. Angleški prestolonaslednik princ Waleski in njegova soproga odpotovala sta v ponedeljek skozi Lübeck v Vliessingen. Premier Gladstone je bil že zdavna odplul in tudi grški kralj s kraljico sta že na svojem povratku. — Gladstoneovemu bivanju v Kodanji odrekli so angleški in ruski oficijozni listi vsakeršen političen pomen. Zdj pa se v „Mosk. Vedom“ čita nasprotno mnenje. Rusk diplomat, bivajoč zdaj v Athenah, piše namreč o tem sledeče: „Sestanek carja Aleksandra s princem Waleskim in Gladstoneom je razpršil bojazen, ki je dotlej obstajala glede smotra in tajnih namer avstrijsko-nemške zveze. V Kodanjskem shodu se uvideva trajno jamstvo miru in sigurnosti južno-vzhodne Evrope nasproti avstrijskemu navalu proti vzhodu. Pravoslavna vera se s tem obvaruje prodiranja katoliškega upliva. Pravoslavno veroizpovedanje bi propadalo, ako ga Rusija ne štiti s svojo silo.“

Predsednik francoskega kabineta Jules Ferry imel je v soboto in nedeljo v Rouen-u in Havre-u razne govore, ki osvetlujejo politično stališče francoske republike ter dajo sklepati o bodočem zadržanji kabineta. Razen zatrdjevanja njegove udanosti in spoštovanja do prezidenta Grévy-ja, ki je osebno posredoval, da popravi napake brezvestne druhali o bivanji španjskega kralja v Parizi, je osobito zanimiva izjava Ferry-jeva, da so se on in njega ministerski tovariši popolnem odpovedali stranki radikalcev in intransigentov. Ferry je v teh govorih napovedal boj skrajnim strankam, ki so zdaj jedina nevarnost za republiko, ter je pozival deželo, da naj voli mej politiko intransigentov ter politiko trajnosti in napredka. — Da je ministerstvo res prišlo do odločilnega obratka, nam spričuje imenovanje Kazimira Périer-a državnim podtajnikom v vojnem ministerstvu, katero je bilo sklenjeno v ministerskem sovetu ter potrjeno po prezidentu. Périer bode imel nadzorovati upravne in finančne zadeve vojnega ministerstva, dočim vodi general Campenon vojaškotehničen oddelek. S tem činom pokazalo je ministerstvo, da se je približalo zmernim republikancem, s katerih pomočjo upa premagati vse težkoče v predstoječem parlamentarnem boji v kamorah, katere so se sklicale v 23. dan t. m.

Novi kabinet španjski pod predsedstvom Posade razvija v okrožnici do prefektovine principe svojega programa. Iz te okrožnice povzamemo, da hoče novo ministerstvo upeljati svobodo tiska, pravico svobodnih shodov, civilni zakon, porotna sodišča ter odrediti priprave za svobodo pouka; nadalje hoče kabinet nastojati za splošno volilno pravico in za revizijo ustave. S Portugalom se naj bode sklenila carinska zveza in z Angleško trgovinska pogodba, konečno odbija program vsakeršno evropsko zvezo ter želi ohraniti prijateljske odnošaje s Francijo. Vojni minister bode preustrojil vojsko ter udušil ognjišča zadnjega ustanka. Sklicanje kortesov se bode odgodilo do četke prihodnjega leta, da ima mej tem časom vlada

priliko izvesti vsa ona administrativna vprašanja, ki ne potrebujejo zakonodajnega potrjevanja. — Minister vnanjih stvari bode v posebnej okrožnici izjavil, da želi Španjska z vsemi državami živeti v prijaznih odnosih. V diplomatskem in konzulatskem osebju se ne bode ničesar izpremenilo, dočim se bode generalni štab preustrojil po francoskem sistemu. — Maršal Serrano imenoval se bode nočelnikom senatu.

Dopisi.

Z Notranjskega 14. oktobra. [Izv. dop.]

Razburjenost, ki je nastala vsled verifikacije volitve veleposestva, se pri nas neče in se tudi ne bode podelila. To pa ni čuda ter je čisto naravno. Koliko besed je bilo precej po volitvi! Vsled tega smo vsi komaj pričakovali debate o tej zadevi, pri kateri bode prilika gospodom narodne večine pokazati se odločne zastopnike pravice ter narodne časti. In res, precej so ti začeli kazati na nepostavnosti, koje so se vršile pri omenjeni volitvi in dvomili nismo, nego imeli smo že kakor v žepu, da se odstranijo že večkrat omenjeni trije gospodje iz kranjske deželne zbornice. Ali v obče strmenje varali smo se, bili smo prekanjeni.

Kamorkoli se je prišlo, čulo se ni družega kakor čudenje, spremljevano z jako pikrimi besedami, da se je kaj tako nečuvnega moglo izvršiti v sedanjih deželnih zbornici, kjer ima narod po poštenosti ter naravni poti svojo večino. Osupnenost bila je in je še vedno velika nad to narodno blamažo. Še bolj smo bili pa zbegani, ker nismo vedeli kje dati dušek našemu tako žaljenemu duhu naroda. Bali smo se, da nam bodo vsi večji slovenski časopisi zaprli svoja predala. In res, „Edinost“ nam je z lepim svrženjem, braneča „politiko izvedenih“ gospodov poslancev, pokazala vrata. Hvala Bogu, da je pa vsaj „Narod“ se pokazal kot pravi „slovenski narod“ ter se postavil na pravo stran, kot branitelj pravice.

Nam Notranjem je še to v jedino tolažilo, da so se naši gospodje deželni poslanci skazali složne ter neomahljive, kadar je treba braniti naroda poštenje in pravice. To ni sicer nič novega; kajti gg. dr. Vošnjak in dr. Zarnik poznata sta kot neustrašljivca že izza mnogih let. No, nad g. dr. Dolenca tudi ni dvomiti, dovolj je, da je Podnanosec, in kot tak ne more, ne sme poznati omahljivosti, kadar je treba braniti narodno mišljenje, narodno čast! Ti gospodje pokazali so pri tej priliki, da poznajo mišljenje onih, katere zastopajo. Torej živeli!!! Le tako naprej! — in zaupanje bode vedno z vami.

H

Iz Sevnice 16. oktobra. [Izv. dop.] V nedeljo 14. t. m. vršila se je mej 11. in 12. uro predpoludne v šolskem poslopju lepa svečanost dekoriranja našega domoljubnega nadučitelja g. Tome Dernjača. Omenjeni dan zbralo se je v šolskej sobi 1. razreda mnogo članov krajnega in okrajnega šolskega sveta, tržke in okoliških občin, zastopniki vseh 5 šol Sevniskega okraja, uradništvo in duhovenstvo. C. kr. okrajni glavar g. Rupnik omenjal je zaslug nadučitelja na šolskem polju; 41 let posvečeval je vse svoje moči za omiko ljudstva; 41 let vodil je mladino k vzvišenemu cilju, nraavnemu življenju, kar je gotovo prava podlaga v vsakej državi. Pa ni bil marljiv le v šoli, njegova delavnost razširjala se je tudi zunaj šole. Pečal se je namreč s sadjerejo in čebelarstvom. Te njegove zasluge celo presvetlemu cesarju neso ostale neznane, zato prejme danes za 41 letno delovanje srebrn križec s krono. C. kr. okrajni glavar pripne slavljencu zasluženi križec z voščilom, da bi prav veliko let kinčal njegove prsi. Slavljencec se ves ginjen v kratkem zahvali za to Najvišje odlikovanje ter prosi glavarja, naj to njegovo zahvalo do cesarskega prestola naznani. — Potem nastopi Reichenburški nadučitelj g. Fran Jamšek ter spregovori v imenu učiteljstva Sevniskega okraja prav ginljive besede. Omenjal je mej drugimi besed slovenskega pedagoga Slomšeka: „Učitelj, kateri ve svojo mladino za potrebno vednost in krepost oživljati, ji pa tudi moško vedenje in stanovitnost preskerbeti, tak učitelj je vreden sto centov zlata“. Popoludne bil je odliko-

vancu na čast skupni veliki obed, katerega se je tudi c. kr. okrajni glavar udeležil. Mej obedom vrstili so se govori, zdravice in petje in vladalo je povsem neprisiljeno prijateljsko razgovorjanje. Zopet izpolnujemo veselo dolžnost, presrečno se zahvaljevati načelniku krajnega šolskega sveta g. Fran Lenček-u za veledušni dar šoli Sevniskej. To je bil veliki učiteljski dan Sevniskega prijaznega okraja, ki ostane vsem deležnikom nepozabljiv.

Domače stvari.

— (Album na korist „Narodnemu domu“ v Ljubljani.) Pod tem naslovom izdali bodo severni bratje, vrli Čehi — ki se mej vsemi avstrijskimi Slovani najbolj zanimajo za to narodno naše podjetje — o prihodnji Veliki Noči zbirko raznih sestavkov, v verzih in prozi, iz peres najodličnejših svojih pesnikov in pisateljev, dalje ilustracije slavnih svojih umetelnikov in prineske od različnih slovečih svojih glasbenih skladateljev.

— Ta umetelniki proizvod, v katerem bode združen cvet sedanje slovstvene in umeteljniške inteligence na Českem, bode jednak nedavno z naslovom „Paris-Murcia“, na korist po povodnji poškodovanim Murcijancem izdanemu albumu; njega čisti dobiček je namenjen v pospešenje zgradbe „Narodnega doma“ ter ima biti dejanski izraz prave, iskrene vzajemnosti slovanske. Temu blagemu podjetju na čelo postavili bodo se možje, katerih imena imajo v Čehih najlepši zvok, kakor: Svatopluk Čech, Jar. Vrchlický, Jan Neruda, Jos. Sládek in Ferd. Schulz. — To je torej nov dokaz o zrelosti in kulturnem napredku ter praktičnem zmislu za narodni razvoj jedrnatega, neupogljivega in neumorno delavnega naroda českega, ki naj bi bil v svetel vzgled in v bodrečo vzpodbujajo mlačnim našim rodoljubom ter energičen desaveu vseh zlohotnih agitacij zagriženih naših pesimistov, ki ne samo, da sami ničesar ne žrtvujejo za svoj narod, še to, kar drugi zanj storé, izpodkopavajo in rušijo. — Živeli vrli, podjetni bratje Čehi!

— (XIII. seja deželnega zbora kranjskega) trajala je do 1/2 l. ure popoludne. Rešili so se v drugem branji vsi ostali paragrafi volilne reforme brez vsacega razgovora, kakor jih je nasvetoval odsek. Tretje branje volilne reforme postavil je deželni glavar kot prvo točko na dnevni red prihodnje seje deželnega zbora in takrat se bode odločilo, ostanejo li nemški poslanci v zbornici, da se načrt zakona o volilnej reformi posavljajno potrdi, ali pa ostavijo zbornico in tako ad oculos dokazujejo, da je bilo vse delovanje in debatovanje „de lana caprina“. Govori se, da ostanejo nemški poslanci v zbornici, dasiravno se dr. Schrey in Dežman, pa tudi dr. Mauer temu protivijo. Baron Schwegel in baron Taufferer sta neki oba za volilno reformo. Poslanec dr. Samec je v res izvrstnem, čisto odobranem govoru utemeljil svoj predlog, kateri se je izročil gospodarskemu odseku v poročanje. Poslanec Murnik nasvetoval je resolucijo za dolenjsko in Loško-Tržaško železnico, katero je podpiral poslanec dr. Papež in ki se je jednoglasno vzprejela. Poslanec Šuklje opisoval je slabo stanje Metliškega okraja v daljšem jako poučljivem govoru in gorko priporočal preloženje državne ceste čez Gorjance. Prihodnja seja je v petek. Določena je sicer ob 10. uri dopoludne, a kdor pride pozneje, pride še vedno prav.

— (Literarno-zabavni klub v Ljubljani) ima svoj prvi letošnji jour-fixe prihodnjo soboto 20. t. m. v L. Tavčarjevem hôtelu „Pri Evropi“. Na dnevnem redu je g. prof. Senekoviča poročilo o Dunajskej električne razstavi. Začetek ob 8. uri zvečer. Vabljeni so vsi lanski člani.

L.

— (Umrli) je v 14. dan t. m. v Gradci g. polkovnik Friderik Prieger, bivši poveljnik našega pešpolka št. 17. Pokojnik bil je še le 58 let star.

— (Nesreča.) Danes popoludne ob 1/2 2. uri prišla je 9 letna Čadova deklica pred stolao cerkvijo tik Štefejeve prodajalnice pod voz. Ker je bil voz težko naložen in ste šli dve kolesi čez ubogo

deklico, ni nade, da bi ostala živa. Kdo je kriv žalostnemu slučaju, nam ni znano.

— (Sevniška začasna nemčurska šola) dobila je nos*, v katerega sedaj oba „Nothlehrerja“, kakor jih Sevnčanje imenujejo, Sevniske otroke in iz okolice lovita in prigovarjata. Wermuth je prosil, če bi smel narediti skušnjo, da bi bil pravi učitelj, ali ministerstvo mu ni dovolilo, ker ni dosti študiral, in tako bo vedno ostal le „Nothlehrer“. Pa tudi njegov tovariš, izdajica ali odpadnik, nema učiteljske skušnje. Iz tega se lahko razvidi, zakaj kmetje tako obžalujejo, da so se dali tem ljudem zapeljati, ker so otroci še to pozabili, kar so se v slovenski šoli naučili. Pametni kmetje se ne dajo več zaslepiti, čeravno se otrokom obljubuje obleka, šolsko orodje itd. zastonj.

— (Koledar za leto 1884, s kažipotom po Trstu) izda letos v Trstu „Nova tiskarna“, ako se glasi na to delo zdatno število predbrojnikov. Ta koledar-kažipot bode obsegal: 1. Koledar za prestopno leto 1884 z vremenskim prorokovanjem in drugimi koledarskimi opazkami. — 2. Kažipot po Trstu in okolici: a) vse c. kr. oblastnije in urade, civilne, vojaške itd., b) vse glavne firme Tržaške z naznanilom, v katerem blagu delajo; c) vse obrtnijske zavode, d) glavne gostilne, s posebnim obzrom na slovenske gospodarje, e) vse dobrodelne zavode in vsa društva v Trstu in okolici, v prvej vrsti slovanska, in vse v Trstu izhajajoče liste razvrščene po strokah, f) statistične podatke o Tržaškej trgovini. — 3. Dodatek: a) semnji po Slovenskem, b) tablice za kolekovanja, c) pomorski vožni red, d) železniški vožni red e) pošne in brzojavne zadeve, f) razne druge malenkosti. 4. Razno berilo za pouk in kratek čas s posebnim obzrom na kmetijstvo, trgovino in obrtnijo. — Knjiga bo obsegala do 250 strani v velikej osmerki in bode stala za naročnike „Edinosti“ in za ude delalskega podpornega društva le 60 kr., za vse druge pa 80 kr. — Naročnikom mnogih iztiskov dovoli se rabat. Naročbe naj se pošiljajo kakor hitro mogoče podpisanej tiskarni, ali pa upravnistvu lista „Edinosti“, da se bode o pravem času znalo, koliko iztisov knjige je treba tiskati. Knjiga izide najdalje v drugej polovici meseca decembra. Knjigi se dodadó tudi oznanila (inserati); kdor želi kaj naznaniti slovenskemu občinstvu, naj porabi to ugodno priliko in naj pošlje dotična naznanila kakor hitro mogoče. Naznanila na celej strani veljajo 4 gld.; na polovico strani 2 gld. Te knjige ne bi smel pogrešati noben slovenski kmetovalec, trgovec in obrtnik, ki ima le količkaj posla s Trstom.

*) Dozidalo se je.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Szegedin 17. oktobra. Cesar ogledal je nadalje dekliško meščansko šolo, upisal Svoje ime v knjigo, obiskal zavod za uboge, mestno sirotišče, bolnico, poslopje kazenske sodnije, zavod malih otrok, protestantovsko cerkev. Povsod baval se dlje časa in se zanimal jako natančno o dotičnih razmerah ter ponavlja izražal Svojo popolno zadovoljnost. Pri balu, kateri je priredilo mesto cesarju na čast, bili so člani deputacij, bivšega stavbenega sveta, častniški kor, člani kraljevega komisarijata, mnogo odličnih meščanov, venci krasnih dam v najelegantnejših toaletah. Ko je cesar ob 8 3/4 uri spremljan po Ljudevitu Tiszi in Orezy-ji prišel v ložo, zaorili so navdušeni eljen-klici občinstva. Cesar gledal je dlje časa ples in ponavlja izraževal ministerskemu predsedniku in Ljudovitu Tiszi Svoje dopadenje o lepej plesnej slavnosti. Ob 9 3/4 uri zapustil je ples ter se peljal po sijajno razsvetljenih ulicah mej navdušenimi klici občinstva na kolodvor, kjer se je najprijazneje poslovil od prisotnih dostojanstvenikov, zahvalil se županu Palfy-ju za srčni vzprejem, podal Ljudevitu Tiszi in ministerskemu predsedniku Tiszi roko, potem ustopil v dvorni vlak, ki se je odpeljal mej gromovitimi klici občinstva. Cesar podaril je za dobro-

delne namene v Szegedinu osem tisoč goldinarjev.

Praga 17. oktobra. Nimburški vlak skočil je pod Žižkovim Vrhom iz tiru. Šest osob lahko, jedno težko ranjena.

Peterburg 17. oktobra. Car in carica preselila sta se v Gačino. Jutri se v prisotnosti dvora položi temeljni kamen cerkvi, ki se sezida na mestu katastrofe v 13. dan marca 1881.

Lisabon 17. oktobra. Nemiri v Valenciji so brez pomena. Bila je navadna, lokalnej policiji pripadajoča zadeva, brez vsacega nasledka.

Listnica upravnštva. Gosp. dr. A. Prusu v Konjicah. Naročnina plačana do 30. sept. 1884.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
15. okt.	7. zjutraj	739-15 mm.	+10.3°C	sl. svz.	obl.	0-00 mm.
	2. pop.	739-52 mm.	+13.4°C	sl. svz.	obl.	dežja.
	9. zvečer	740-95 mm.	+11.6°C	brezv.	obl.	
16. okt.	7. zjutraj	740-52 mm.	+11.2°C	sl. svz.	obl.	0-00 mm.
	2. pop.	739-83 mm.	+15.4°C	sl. svz.	obl.	dežja.
	9. zvečer	739-82 mm.	+11.6°C	sl. vzh.	d. jas.	

Srednja temperatura obeh dni je znašala +11.8° in +12.7°, oziroma za 0.2° in 0.8° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dné 17. oktobra t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	7	96
Rež,	5	4
Ječmen	4	23
Oves,	2	76
Ajda,	4	87
Proso,	5	4
Koruz,	5	40
Leča	8	50
Grah	8	50
Fižol	10	—
Krompir, 100 kilogramov	2	41
Maslo, kilogram	—	96
Mast,	—	88
Špeh frišen	—	70
" povojen,	—	78
Surovo maslo,	—	85
Jajca, jedno	—	3
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	60
Telečje	—	62
Svinjsko	—	58
Koštunovo	—	32
Kokoš	—	40
Golob	—	17
Seno, 100 kilogramov	1	96
Slama,	1	78
Drva trda, 4 kv. metre	6	40
" mehka,	4	40

Dunajska borza.

dné 17. oktobra t. l.

Papirna renta	78	gld.	50
Srebrna renta	79	"	05
Zlata renta	99	"	30
5% marcna renta	92	"	85
Akcije narodne banke	839	"	—
Kreditne akcije	285	"	90
London	120	"	10
Srebro	—	"	—
Napol.	9	"	53
C. kr. cekini.	5	"	70
Nemške marke	58	"	85
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld.	118
Državne srečke iz l. 1864.	100	gld.	167
4% avstr. zlata renta, davka prosta.	99	"	40
Ogrska zlata renta 6%	119	"	50
" " " " " " " "	87	"	—
" " " " " " " "	85	"	75
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	"	—
Dunava reg. srečke 5%	100	gld.	114

Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119	"	—
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	102	"	90
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	"	—
Kreditne srečke	100	gld.	168
Rudolfove srečke	10	"	19
Akcije anglo-avstr. banke	120	"	107
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	225	"	75

Hiša

z jednim nadstropjem, v sredi mesta, ležeča v jedni najživahnih ulic, **proda** se takoj prostovoljno. — Več se zve pri administraciji tega lista. (668-1)

Jaz kupujem raznovrstne

suhe orehove plohe,

potem **zdrave orehove herkle** (hlode) od 18" naprej, **javorjeve** pa od 15" naprej.

Plačujem jih dobro. Prodajalci naj se mi naznanijo pod adreso
Karl Hofbauer,
fournierfabrika v Tržiču na Gorenjskem.

Proda se

težak dvouprežen voz

s trugo in diro

pri (657-3)

sodarji **Bajer-ji** v **Gradišču.**

Naznanilo.

Deželna blagajnica kranjska se preseli dné **18. t. m.** iz svojih dosedanjih prostorov na cesar Fran Josipovem trgu v novo adoptirane prostore v deželnem dvorcu v Gospodskih ulicah št. 2 od uroda na levo pri tleh, ter prične svoje delovanje za strankin promet z dnem **19. oktobra t. l.** v dosedaj navadnih uradnih urah. (666-2)

Od deželnega odbora vojvodine Kranjske v Ljubljani, dné 16. oktobra 1883.

Vence za gomile

iz umetnih cvetic

in trakove z napisi

oskrbuje točno in cenó v vsakeršnej izpeljavi (656-3)

J. S. BENEDIKT

pri „Spinnerin am Kreutz“.

Redka kupna prilika.

Vsled pomanjkanja prostora sem primoran sledeče **prodati 50%** pod fabriško ceno:

3 nove lične salonske preproge.

20 toaletnih in stenskih zrcal.

14 slik.

Blago je na ogledu v **hótelu „Pri južnem kolodvoru“**, poleg kolodvora južne železnice. (669)

Priznano nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

izdelujejo (452-2)

P. & R. Seemann v Ljubljani.

MERELLI

pride in (664-2)

FROU-FROU.

Otvorjenje gostilne.

Podpisani slav. p. n. občinstvu udano javlja, da je prevzel in otvoril

gostino „Pri vrtnarji“,

v **Gradišči št. 2**, poleg nunskega samostana, ter bode skrbel za dobra in pristna **dolenjská vina** in dobro **pivo**, za okusna **jedila** in za pazljivo postrežbo; prireja tudi izvrstno **kosilo**. — Priporoča se najudanejšje

(667-1) **Jan. Jonke.**

Vrelec kronprincesinje

Štefanije

Krondorfske slatine.

Od zdravniških kapacitet za svojo izredno zdravilno moč pri boleznih v želodcu, na plučah in v grlu pripoznan kot najboljša slatina na kontinentu.

V velikih **Bordaux-steklenicah** po 24 kr.

prodaje samo

G. PICCOLI,

lekarnar „pri angelji“, na **Dunajskej cesti**, v Ljubljani. (277-8)

G. PICCOLI,

homeopatičen in aleopatičen lekar

„Pri angelji“

v Ljubljani,

na **Dunajskej cesti**,

priporoča p. n. občinstvu po 10letni skušnji sledeča

izborna zdravila.

Antirrhemon, najboljšo zdravilo proti prehlajenju, kostibolju, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Dr. Mora-vo sredstvo zoper mrzlico je najbolje mej vsemi do zdaj znanimi zdravili proti spridenju prehlajalne mrzlice. Steklenica 80 kr.

Marija pomagaj želodčne kapljice. Omenjeno zdravilo služi v pomoč, ako kdo nema dobrega želodca, ako ima slabo sapo, ako ga napenja, ako se mu peha in ga vije, proti želodčnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodčnemu krču in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranici, jetrah in proti zlati žili in v različnih mrzlicah. Steklenica 20 kr.

Najboljše in najupljivnejše pravo norveško pomuhljevo jetruo olje proti mramorici, rhabitidi, plučnici, kašlju itd. Steklenica 60 kr.

Pastile iz sladnega ekstrakta (Malz Bonboni) proti kašlju in prehlajenju. Skaljica 10 kr.

Pastile sautoninske; izkušeno zdravilo zoper gliste. Škatljica 10 kr.; 100 koščekov 70 kr.; 1000 koščekov 4 gld. 50 kr.

Salicilne pastile proti prehlajenju; najboljši pripomoček proti davici (difteritis), plučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost. Škatljica 20 kr.

Naročila po pošti se izvršujejo točno in po poštnem povzetju. (277-1)

Plznsko pivo.

Usojamo si s tem naznanjati, da se bode **točarenje našega piva** pričelo s **15. oktobrom t. l.** ter pričakujemo z veseljem obilnih naročil.

Meščanska pivovarna v Plznu,

ustanovljena leta 1842.

Glavna zaloga v Gradcu pri F. SCHEDIWIY,

Annenstrasse 35.

(659-3)

(Ponatisk se ne honorira.)

Izdatelj in odgovorni urednik **Makso Armic.**

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.